

Kazimierz Askanas

Adwokat Alfons Żółtowski 1908-1985

Palestra 30/3(339), 61-63

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zwłaszcza że osłabia je ponadto istnienie aktów niższego rzędu, często też nie publikowanych i sprzecznych niejednokrotnie z przepisami ustawowymi.

W przekonaniu uczestników spotkania w NSA na temat spraw podatkowych było ono wielce pożyteczne i pouczające, bo umożliwiło m.in. zrozumienie doniosłej roli Naczelnego Sądu Administracyjnego w upowszechnianiu zasad praworządności w dziedzinie spraw podatkowych i w zaprezentowaniu pełnej niezawisłości sędziów orzekających w tych sprawach.

Stefan Mizera

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

Adwokat Alfons Żółtowski 1908—1985

Dnia 3 listopada 1985 roku zmarł po długiej i ciężkiej chorobie znany w Płocku adwokat-emeryt, zasłużony działacz społeczny Alfons Konstanty Żółtowski. Życiorys jego ukazuje bardzo wyraziście pełną uciążliwości drogę, jaką musiał przebyć syn niezamożnych chłopów, by w okresie przedwojennym osiągnąć dyplom magisterski, i naświetla zarazem ówczesną sytuację, która niezamożnym prawnikom nie ułatwiała pracy w wymiarze sprawiedliwości.

Alfons Żółtowski urodził się 12 marca 1908 r. we wsi Biskupice pod Płockiem jako syn Piotra i Marianny z Wyrzykowskich małżonków Żółtowskich, właścicieli dziesięciohektarowego gospodarstwa rolnego, które musiało wyżywić sześciuosobową rodzinę. Wykształcenie swe rozpoczął od wiejskiej szkoły w pobliskim Brwilnie. Po ukończeniu trzech oddziałów tej szkoły uczył się w domu, po czym po złożeniu egzaminu wstąpił do pierwszej klasy II Gimnazjum Męskiego w Płocku, znanego dziś jako Gimnazjum i Liceum im. Marszałka Małachowskiego. W roku 1927 uzyskał w nim maturę. Mimo trudnych warunków gospodarczych młody człowiek powziął zdecydowane postanowienie ukończenia studiów prawniczych, które rozpoczął na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Nie mając możliwości uzyskania żadnej pomocy z domu, zmuszony był w czasie studiów mieć się różnych prac zarobkowych, a następnie korzystał z pomocy stypendialnej Płockiego Towarzystwa Pomocy Studentom. Już pod koniec studiów udało mu się uzyskać pracę w skarbowości, początkowo w charakterze sekwestratora w Urzędzie Skarbowym w Sochaczewie. Po otrzymaniu w roku 1932 dyplomu magistra prawa kontynuował swą pracę w skarbowości w Rypinie, a następnie w Mławie jako referent egzekucyjny, skąd został przeniesiony do Radzymina, a potem do Otwocka jako referent działu podatków. Stając się szybko cenionym urzędnikiem, awansował w roku 1939 do stopnia zastępcy naczelnika urzędu skarbowego, uzyskując wreszcie upragnione przeniesienie na takie samo stanowisko do Płocka. Odtąd już nigdy z tym miastem się nie rozstawał.

Po wybuchu drugiej wojny światowej władze niemieckie początkowo zatrzymały byłego zastępcę naczelnika w urzędzie, lecz jako Polaka zdegradowały go do sta-

nowiska podrzędnej siły pomocniczej, usuwając go zresztą już od listopada 1939 r. z pracy z powodu przynależności do narodu polskiego (Płock, przemianowany na Schrötersburg, wcielony był do Rzeszy). Od tego czasu mgr Żółtowski, pozostając bez stałego zajęcia, zmuszony był podejmować różne prace dorywcze. Był w urzędzie finansowym (*Finansamt*) tłumaczem, poborcą w Urzędzie Miejskim, pracował też jako robotnik przy naprawie szosy. W ostatnim roku wojny dzięki dobrej znajomości języka niemieckiego oraz zasad i techniki księgowości został zatrudniony z nakazu niemieckiego urzędu pracy (osiławiony *Arbeitsamt*) jako kierownik buchalterii w redakcji pisma „Sturm Verlag”. Wkrótce po oswobodzeniu Płocka został zatrudniony w Urzędzie Skarbowym jako referendarz i w tymże roku mianowany zastępcą kierownika Urzędu Rewizyjnego.

Odbyte w ciężkich warunkach studia prawnicze i pracę na samodzielnym stanowisku w skarbowości zawsze traktował jako otwarcie drogi do realizacji swego planu życiowego — uzyskania wpisu na listę adwokacką. Cel ten w okresie międzywojennym był dla niego nieosiągalny, gdyż uzyskanie płatnej aplikacji sądowej było wówczas prawie niemożliwe. Na blisko 25 aplikantów Sądu okręgowego w Płocku przypadały na aplikację sądową zaledwie dwa—trzy etaty płatne, pracowanie zaś dwu lat bez wynagrodzenia dla niezamożnego człowieka, mającego przy tym na utrzymaniu chorą żonę i dziecko, nie wchodziło w rachubę. Toteż gdy w roku 1945 otworzyły się możliwości otrzymania płatnego etatu aplikanckiego, Alfons Żółtowski szybko, bo już w lipcu tego roku rozpoczął aplikację sądową, zakończoną 18 lutego 1948 r. egzaminem sędziowskim, zdany z wynikiem dobrym. W powyższym okresie, tj. w latach 1946—1947, pracował jako radca prawny Okręgowego Urzędu Likwidacyjnego w Płocku, a w latach 1947—1948 objął stanowisko kierownika Oddziału Izby Skarbowej.

26 sierpnia 1948 r. magister Żółtowski uzyskał patronat adw. Tadeusza Gierzyńskiego, wybitnego działacza społecznego i politycznego, późniejszego posła na Sejm, wiceprezesa Naczelnej Rady Adwokackiej. Po dwuletniej aplikacji adwokackiej u niego, po egzaminie został wpisany na listę adwokatów Izby Adw. w Warszawie w dniu 14 września 1950 r. Po dwuletnim prowadzeniu indywidualnej kancelarii adwokackiej w Płocku wstąpił do zorganizowanego w kwietniu 1952 r. Zespołu Adwokackiego Nr 1 w Płocku. Jako jeden z nielicznych członków—założycieli, po wybraniu go na zastępcę kierownika Zespołu, pełnił tę funkcję bez przerwy przez 31 lat aż do chwili przejścia na emeryturę. Jego znakomita znajomość księgowości (wielokrotnie stawał w tym względzie uwzględniane potem z uznaniem wnioski Wojewódzkiej Radzie Adwokackiej), spraw skarbowych i podatkowych decydowała o bezbłędnym w zakresie finansowym prowadzeniu Zespołu.

Praktykę adwokacką mecenas A. Żółtowski ograniczał wyłącznie do cywilistyki, prowadząc prawie wyłącznie sprawy rolne i mieszkaniowe, a nadto skarbowe i podatkowe, w których był, jak już zaznaczono, wybitnym specjalistą. Wyróżniając się doskonałą znajomością ustawodawstwa i orzecznictwa z tych zakresów, orientował się znakomicie w całej gęstwinie zarządzeń i okólników oraz w aktualnych nastawieniach władz skarbowych.

Był szanowany i ceniony nie tylko za swą głęboką wiedzę i sumienną pomoc doświadczonego prawnika, udzielaną z równą życzliwością klientom co i radzącym się kolegom. Uznanie i sympatię zaskarbiał sobie dzięki swym cechom charakterologicznym: bezpośredniością w kontaktach międzyludzkich i dużą życzliwością i koleżeńskością przy pełnej bezkompromisowości w sprawach etyki zawodowej adwokata. Cechowało go duże poczucie humoru i pełen jowialności dowcip, z jakim odnosił się z równą bezpośredniością do kolegów, współpracowników i klientów.

Ważną stroną działalności adwokata Żółtowskiego stanowiła praca społeczna. Od 1 kwietnia 1945 r. był czynnym działaczem Stronnictwa Demokratycznego w Płocku, pełniąc w nim różne funkcje, także przewodniczącego Komisji Rewizyjnej, a ostatnio wiceprzewodniczącego Oddziału Płockiego. Od roku 1946 był radnym Miejskiej Rady Narodowej, stale na to stanowisko wybieranym i pełniącym funkcje członka różnych komisji. Jako członek Towarzystwa Naukowego w Płocku od roku 1945, został w roku 1968 powołany na ważne stanowisko skarbnika, na którym bardzo się zasłużył dla tej instytucji. Przez szereg lat pełnił również obowiązki przewodniczącego komisji rewizyjnej Koła Płockiego Zrzeszenia Prawników Polskich. Był też radcą prawnym Zrzeszenia Prywatnych Właścicieli Nieruchomości w Płocku, które to stanowisko, po rozdzieleniu funkcji radców od adwokatury, pełnił już przez pewien czas honorowo.

Po przejściu 1 maja 1980 r. na emeryturę z prawem pracy w ograniczonym zakresie, przeszedł z dniem 31 grudnia 1983 roku na dobrze zasłużoną emeryturę, otrzymując od Rady Adwokackiej w Płocku utrzymane w bardzo ciepłym tonie podziękowanie za swoją „chwalebą i zaszczytną” wieloletnią pracę w adwokaturze z wyrazami wysokiego uznania dla wiedzy, jaką posiadał, doświadczenia oraz postawy obywatelskiej, etycznej i zawodowej. Liczne odznaczenia stanowiły dowód wysokiej oceny — ze strony władz — działalności zawodowej i społecznej mecenasa Żółtowskiego. Poza Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi został uhonorowany Złotą Odznaką „Adwokatura PRL” oraz złotymi odznakami Stronnictwa Demokratycznego i TPPR, medalem za zasługi dla Płocka oraz Odznaką Tysiąclecia Państwa. Szczególnym wyrazem uznania wyrażonym adwokatowi Żółtowskiemu był wpis do księgi zasłużonych obywateli miasta Płocka i województwa.

Zmarły pozostawił żonę Franciszkę Zofię z Klarzuców oraz córki: mgr biologii Zofię Glińską i kończącą aplikację adwokacką Jolantę Żółtowską. Brat Zmarłego Stefan, z którym utrzymywał szczególnie bliskie stosunki, zginął osadzony w obozie w Mauthausen za działalność konspiracyjną.

Zgodnie ze swym ostatnim życzeniem adw. Alfons Żółtowski pochowany został na cmentarzu w Brwilnie pod Płockiem.

O odczuciu wyrwy, jaką spowodowała śmierć mecenasa Żółtowskiego, stanowił liczny kondukt pogrzebowy zarówno z Biskupic i Brwilna jak i z Płocka. Obok prawie wszystkich kolegów adwokatów, przedstawicieli sądownictwa, prokuratury, Zrzeszenia Prawników Polskich, Miejskiej Rady Narodowej, Stronnictwa Demokratycznego, Towarzystwa Naukowego Płockiego oraz licznych przedstawicieli władz z prezydentem m. Płocka na czele i innymi znanymi w mieście osobistościami — szli w smutny i zimny listopadowy dzień przyjaciele i znajomi Płocczanie, mieszkańcy Brwilna i Biskupic, dając wyraz szacunku, sympatii i popularności, jaką cieszył się powszechnie adwokat Alfons Żółtowski.

W przemówieniach nad otwartą mogiłą: w imieniu adwokatury — adw. dra Kazimierza Askanasa, a w imieniu Towarzystwa Naukowego Płockiego — dra Tadeusza Chrostowskiego podkreślono, że mecenas Alfons Żółtowski należał do ludzi, • których pamięć społeczna trwa niezwykle długo.

Kazimierz Askanas